МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Галузі знань: 22 «Охорона здоров'я»

Складник освіти: післядипломна освіта, спеціалізація

Спеціальність: Проктологія

Попередня освіта: лікарі-хірурги; лікарі-проктологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю.

Професійна кваліфікація: лікар-спеціаліст

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ЗДМФУ
Голова Вченої ради
_____/ проф. Юрій КОЛЕСНИК
(протокол № 5 від « 24 » грудня 2024 р)
Програма підготовки вводиться в дію з 2025 р.
_____/ проф. Юрій КОЛЕСНИК
(наказ № 447 від « 25 » грудня 2024 р

Запоріжжя 2024

ПЕРЕДМОВА

Програму підготовки з підвищення кваліфікації зі спеціальності **«Проктологія»** складено робочою групою, відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (із змінами) від 14 липня 2021 р. № 725, Наказу МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами), Наказу МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами).

Затверджено рішенням Вченої ради Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, протокол № 5 від 24.12.2024 р. Введено в дію Наказом ректора Університету № 447 від 25.12.2024 р.

Керівник робочої групи:

Милиця М.М. – д.мед.н., професор кафедри хірургії 2 Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Робоча група:

1. Рябоконь Ю. Ю. доктор медичних наук, професор, директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.
2. Мартинюк В.Б. – к.мед.н., доцент, в.о. завідувача кафедри хірургії 2 Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.
3. Максимова О.О. – к.мед.н., доцент кафедри хірургії 2 Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Рецензії-відгуки:

1. Завгородній С.М. – д.мед.н., професор, завідувач кафедри загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
2. Капшитар О.В. – д.мед.н., професор кафедри загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти Навчально-наукового інституту

післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

І. ВСТУП

1. Післядипломна освіта: основним завданням циклів спеціалізації, є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду тощо.

2. Попередня освіта перелік освітніх програм: лікарі-хірурги; лікарі-проктологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю за наказом МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями"(із змінами).

3. Програма підготовки з підвищення кваліфікації – проходження циклу спеціалізації за спеціальністю «Проктологія» проводиться за програмою підготовки затвердженою Вченою радою ЗДМФУ, та розробленими на їх основі робочими програмами та навчальними планами затвердженими на Вченій раді Навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

4. Слухачі, які виконали навчальний план та програму спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліста із кваліфікації «Проктологія».

ІІ. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	22 «Охорона здоров’я»
Складник освіти	Післядипломна освіта, спеціалізація
Спеціальність	Проктологія
Кваліфікація	Лікар-спеціаліст
Передумови вступу	лікарі-хірурги; лікарі-проктологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Форма проходження	Очна та дистанційна участь в режимі реального часу
Мова	Українська
Академічні права	Робота на посадах лікар-спеціаліст за спеціальністю «Проктологія» у лікарняних закладах та закладах охорони здоров’я. Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення
Моніторинг та оцінювання	Наказ МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами), Наказ МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами)
Обсяг програми	2 місяці (312 годин / 10,4 кредитів ЄКТС) для лікарів-хірургів; лікарів-проктологів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю. Відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями"(із змінами).

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров’я за спеціальністю «Проктологія», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 1.** Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці. **ЗК 2.** Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності. **ЗК 3.** Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня. **ЗК 4.** Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами. **ЗК 5.** Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп’ютерною технікою. **ЗК 6.** Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці. **ЗК 7.** Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка). **ЗК 8.** Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров’я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.). **ЗК 9.** Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності. **ЗК 10.** Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані. **ЗК 11.** Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

	ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани. **ЗК 13.** Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами. **ЗК 14.** Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.
Професійні компетентності (ПК)	**ПК 1.** Демонструвати вміння організувати проктологічну допомогу дорослому населенню. **ПК 2.** Знання топографічної анатомії, нормальної і патологічної фізіології товстої кишки, анального каналу та промежини. **ПК 3.** Здатність проводити діагностику і лікування різноманітних захворювань прямої та ободової кишки з використанням ендоскопічних методів. **ПК 4.** Здатність проводити профілактику, діагностику та диференційну діагностику, лікування непухлинних захворювань прямої кишки, параректальної клітковини та промежини. **ПК 5.** Здатність проводити профілактику, діагностику та диференційну діагностику, лікування пухлинних захворювань прямої кишки. **ПК 6.** Здатність проводити профілактику, діагностику та лікування рідкісних захворювань прямої кишки. **ПК 7.** Здатність обґрунтувати схему, план і тактику ведення проктологічних хворих, показання та протипоказання до операції. **ПК 8.** Здатність розробити план підготовки хворого до екстреної або планової операції. **ПК 9.** Здатність обґрунтувати тактику операції, зробити її в необхідному об'ємі, розробити схему післяопераційного ведення хворого та профілактику післяопераційних ускладнень. **ПК 10.** Здатність проводити діагностику та лікування при невідкладній проктології.

	ПК 11. Здатність проводити діагностику та лікування при травматичних ураженнях ободової та товстої кишок; політравмах із травматичним ушкодженням товстої кишки. **ПК 12.** Здатність проводити діагностику та лікування при вогнепальних поранення товстої кишки, порушеннях мезентеріального кровообігу, інфаркті товстої кишки. **ПК 13.** Здатність проводити діагностику, диференційну діагностику та лікування нориць тонкої та товстої кишки, формування та закриття кишкових нориць. **ПК 14.** Здатність проводити профілактику та усунення парастомальних ускладнень, виконувати відновлення кишкової прохідності після формування стом, реабілітацію стомованих хворих **ПК 15.** Здатність вирішити питання про працездатність хворого, оформити медичну документацію.

За результатами опанування програми з підвищення кваліфікації з циклу спеціалізації «Проктологія» лікар досягає наступних програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання

ПРН 1. Отримувати інформацію про захворювання, оцінювати важкість стану хворого, приймати необхідні міри для виведення хворого з цього стану, визначати обсяг та послідовність реанімаційних заходів, робити необхідну термінову першу допомогу.
ПРН 2. Виділяти та фіксувати провідний клінічний симптом або синдром. Встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання. Оцінювати інформацію щодо діагнозу в умовах закладу охорони здоров’я, його підрозділу, застосовуючи стандартну процедуру, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень
ПРН 3. Призначати й аналізувати додаткові (обов’язкові та за вибором) методи обстеження. Оцінювати інформацію з метою проведення диференційної діагностики захворювань, використовуючи знання про хворого, його органи й системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
ПРН 4. Визначати необхідний обсяг лікування й тактику ведення хворого залежно від конкретної клінічної ситуації. Визначати показання до

госпіталізації за профілем та організувати її.
ПРН 5. Проводити диференціальну діагностику основних проктологічних захворювань у пацієнтів, обґрунтовувати клінічний діагноз, обґрунтовувати схему, план і тактику ведення хворих, показання та протипоказання до операції.
ПРН 6. Розробляти план підготовки хворого до екстреної або планової операції, обґрунтовувати тактику операції, зробити її в необхідному об'ємі, розробляти схему післяопераційного ведення хворого та профілактику післяопераційних ускладнень;
ПРН 7. Виділяти провідний клінічний синдром або невідкладний стан потерпілого/постраждалого за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про пацієнта, його органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПРН 8. Обирати тактику надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі, в закладі охорони здоров'я, в умовах надзвичайної ситуації, в т.ч. у польових умовах на підставі провідного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану за стандартними схемами/протоколами.
ПРН 9. Надавати екстрену медичну допомогу на підставі провідного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми/протоколи.
ПРН 10. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців в умовах надзвичайної ситуації, в т.ч. у польових умовах, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.
ПРН 11. Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувальної установи чи вдома на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану хворого, використовуючи знання про пацієнта, його органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.
ПРН 12. Здійснювати всі етапи диспансеризації закріпленого контингенту

населення, формувати групи диспансерного нагляду, організовувати лікувально-оздоровчі заходи диференційовано від групи диспансеризації. Здійснювати наліз стану здоров'я певного контингенту на підставі офіційних даних шляхом співставлення з середньостатистичними показниками. Проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
ПРН 13. Визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг.
ПРН 14. Готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи, за узагальненою формою в електронній та паперовій формах; вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення, використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.
ПРН 15. Досліджувати обсяги та результативність діяльності лікаря-проктолога, підрозділу, закладу охорони здоров'я в динаміці та при співставленні їх з середньо статичними і кращими в сфері діяльності. Проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини. Приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги.
ПРН 16. Організовувати роботу медичного персоналу в команді, підрозділі, закладі. Взаємодіяти з колегами у своєму закладі та в інших закладах охорони здоров'я, підлеглими та керівниками; організовувати взаємодію з організаціями та установами поза сектором охорони здоров'я; формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів. Застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб з проктології населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

Матриця відповідності професійних компетентностей лікаря зі спеціальності «Проктологія» програмним результатам навчання

ПРН / ПК	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	*	*	*			*	*	*	*	*	*	*		*	*	*
2	*	*	*			*	*	*	*	*	*	*				
3		*	*	*	*								*		*	*
4	*	*	*	*	*							*	*		*	
5	*	*	*	*	*							*	*		*	
6	*	*	*	*	*							*	*		*	
7	*				*										*	
8	*					*	*	*	*						*	
9	*					*									*	
10	*	*	*		*		*	*	*	*					*	
11	*			*	*		*	*	*	*					*	
12	*			*	*	*	*	*	*	*					*	
13	*	*	*	*	*	*					*				*	
14					*	*					*	*			*	
15													*	*		

IV. Перелік компонентів програми підготовки з циклу спеціалізації «Проктологія»

4.1. Для лікарів-хірургів; лікарів-проктологів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю (2 місяці / 312 годин / 10,4 кредитів ЄКТС):

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/ годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Організація проктологічної допомоги в Україні	0,06/2	залік
ОК 2	Клінічна анатомія та фізіологія товстої кишки. Патоморфологічна характеристика захворювань товстої кишки	0,13/4	залік
ОК 3	Обстеження та медикаментозне лікування проктологічних хворих	0,20/6	залік
ОК 4	Природжені захворювання товстої кишки у дорослих хворих	0,16/5	залік
ОК 5	Непухлинні захворювання прямої кишки, параректальної клітковини та промежини.	1,66/50	залік
ОК 6	Непухлинні захворювання товстої кишки.	1,53/46	залік
ОК 7	Рідкісні захворювання-товстої кишки	0,60/18	залік
ОК 8	Пухлини товстої кишки та параректальної клітковини	0,66/20	залік
ОК 9	Оперативна проктологія	1,33/40	залік
ОК 10	Невідкладна проктологія	1,33/40	залік
ОК 11	Нориці тонкої та товстої кишки	0,60/18	залік
ОК 12	Ментальне здоров’я mhGAP	0,76/23	залік
Додаткові компоненти			
ДК 1	Гемоконтактні вірусні інфекції	0,13/4	залік
ДК 2	Туберкульоз	0,13/4	залік
ДК 3	Запобігання насильству в сім’ї	0,13/4	залік

ДК 4	Невідкладна медична допомога при надзвичайних ситуаціях	0,13/4	залік
ДК 5	Медичне право	0,13/4	залік
ДК 6	Базова (фахова) цифрова компетенція працівника охорони здоров’я	0,13/4	залік
ДК 7	Ділова українська мова.	0,13/4	залік
ДК 8	ДК 8 Медико-етичні аспекти здоров’я і хвороби. Позитивна медицина.	0,13/4	залік
Атестація		0,2/6	іспит
Разом		**10,4/312**	

V. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА

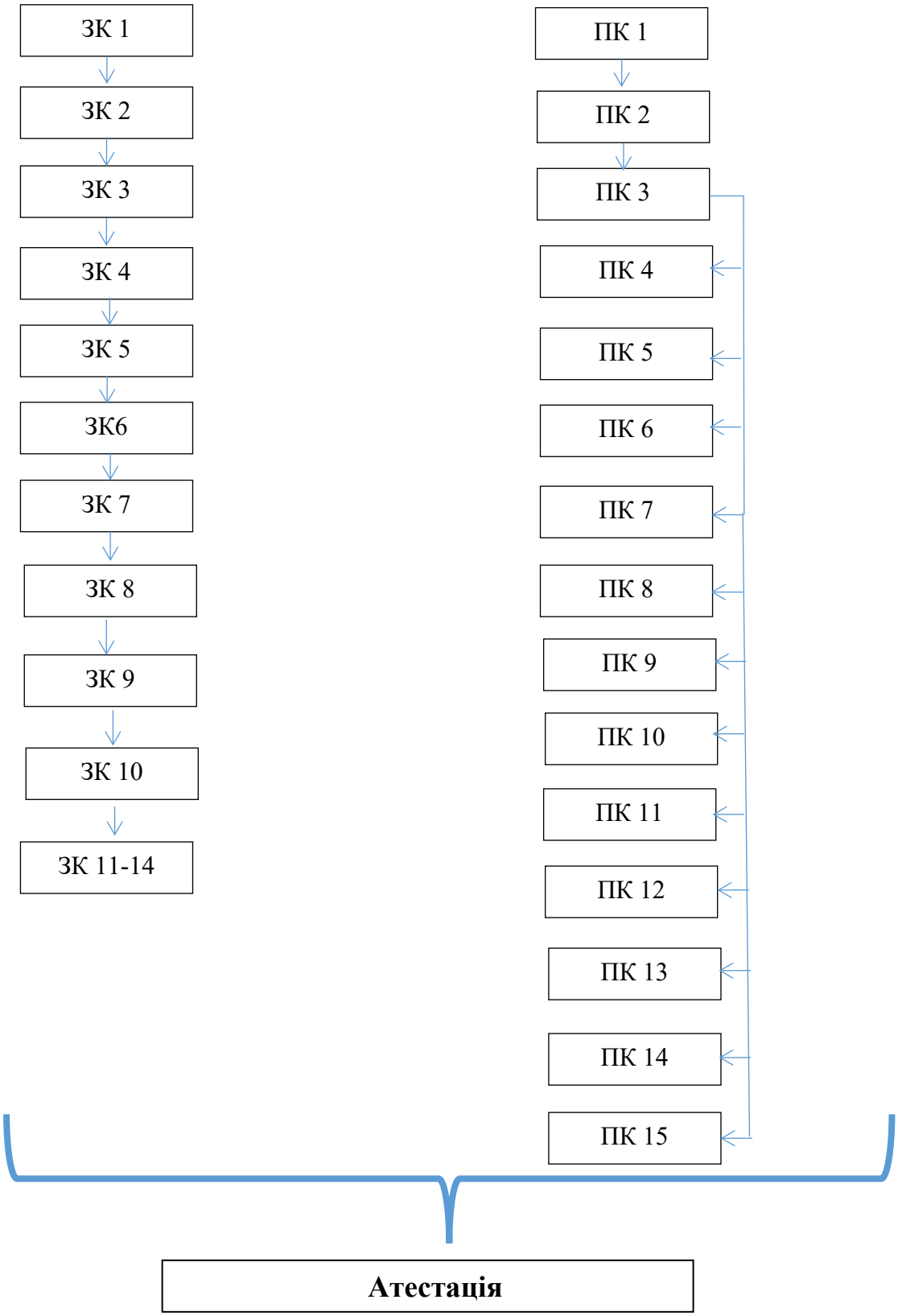

VI. АТЕСТАЦІЯ

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Проктологія» підлягають особи, що пройшли цикл спеціалізації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст формується закладом вищої (післядипломної) освіти.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Проктологія», допускаються слухачі які повністю виконали програму підготовки.

Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти.

Атестація лікарів включає:

- іспит з оволодіння практичними навичками;
- співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 1–2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

За результатами атестації з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» комісія приймає такі рішення: присвоїти або відмовити у присвоєнні звання «лікар-спеціаліст» зі спеціальності «Проктологія». За результатами позитивної атестації на підставі рішення атестаційної комісії лікарям, видається сертифікат встановленого зразка.

VII. ЛІТЕРАТУРА

1. Милиця М.М., Казаков В.С. Особливості стану тканин товстої кишки в морфогенезі формування неспроможності товстокишкового звустнення: Збірник наук робіт. - Київ, 26-28 вересня 2018.- С.105 106.
2. Милиця М.М., Стеблянко В.В., Милиця К.М., Жердєв А.А.Експериментальне зміцнення та морфологічні зміни в ділянцітовстокишкових анастомозів: Збірник наук робіт. - Київ, 26-28 вересня 2018.- С.590.
3. Милица Н.Н., Милица К.Н., Стеблянко В.В. Експериментальне зміцнення товстокишкових анастомозів/ М.М.Милиця, К.М.Милиця, В.В.Стеблянко // Медичні перспективи.- 2018.-Т.XXIII, № 4 (79).- С.163-164.
4. Милиця М.М., Постоленко М.Д., Милиця К.М., Ангеловський І.М. Підхід до формування товстокишкових анастомозів // Клінічна хірургія. – 2018. – Т.85, № 11.3. – С.41.
5. Клименко А.В., Кононенко І.Є. Попередження неспроможності колоректального анастомозу // Харківська хірургічна школа.- № 5-6(98-99) 2019.-С.-21-24.
6. Милиця М.М., Стеблянко В.В., Олійник Т.В. Вплив інсуліно-резистентності на перебіг післяопераційного періоду у хворих після накладання товстокишкового анастомозу // Запорізький медичний журнал.- 2020.-Т.22, № 3 (120).- С.338-343.
7. Милиця М.М., Милиця К.М., Стеблянко В.В., Солдусова В.В., Казаков В.С.Вплив додаткового укріплення товстокишкового анастомозу на виразність обсіменіння черевної порожнини // Сучасні медичні технології.- 2021.-№ 2.- С. 50-54 .
8. Милиця М.М., Милиця К.М., Стеблянко В.В., Постоленко М.Д., Солдусова В.В., Казаков В.С. Додаткове укріплення товстокишкового анастомозу та його вплив на виразність обсіменіння черевної порожнини // Клінічна хірургія, 2022 Вересень/Жовтень; 89 (9-10 додаток).- С.57-58.

9. Хірургія: підручник / Я. С. Березницький О. В. Білов, Л. С. Білянський та ін.; за ред. Я. С. Березницького. - Вінниця: Нова Книга, 2020. - 528 с. (С.165-171)
10. Проктологія в практиці сімейного лікаря /М.М.Милиця, К.М.Милиця, М.Д.Постоленко //Посібник.-Запоріжжя, 2020.- 156 с.
11. Милиця М.М., Казаков В.С., Стеблянко В.В., Милиця К.М., Постоленко М.Д., Солдусова В.В.Ультразвукова діагностика ускладнень в ранньому післяопераційному періоді у хворих після накладання товстокишкового анастомозу // Клінічна хірургія, 2022 Вересень/Жовтень; 89 (9-10 додаток).- С.56-57.
12. Сучасний підхід в лікуванні гемороїдальної хвороби /М.М.Милиця, М.Д.Постоленко, К.М.Милиця, В.В.Стеблянко, В.С.Казаков // Клінічна хірургія, 2022 Вересень/Жовтень; 89 (9-10 додаток).- С.73-74 //V ювілейний З'їзд колопроктологів України за міжнародною участю.- 20-22 жовтня 2022, Київ.
13. Підхід до лікування гострого парапроктиту на тлі цукрового діабету / М.М.Милиця, М.Д.Постоленко, К.М.Милиця, В.В.Стеблянко, В.С.Казаков // Клінічна хірургія, 2022 Вересень/Жовтень; 89 (9-10 додаток).- С.74-75.
14. Макаренко К.С. Спектр мікробної флори при неспроможності товсто-товстокишкового анастомозу/ К.С.Макаренко // Тези доповідей XXIV науково-практичної конференції інтернів «Актуальні питання діагностики та лікування».- Запоріжжя, 19.12.2022.-С.27-28.
15. Кара Є.В. Способи профілактики неспроможності товсто-товстокишкового звуствнення та його ендоскопічна оцінка в різні терміни післяопераційного періоду/ Е.В.Кара // Тези доповідей XXIV науково-практичної конференції інтернів «Актуальні питання діагностики та лікування».- Запоріжжя, 19.12.2022.-С.28-29.
16. Ультразвукова діагностика ускладнень в ранньому післяопераційному періоді у хворих після накладання товстокишкового анастомозу /

М.М.Милиця, К.М.Милиця, В.В.Стеблянко, В.В.Солдусова, В.С.Казаков //Сучасні медичні технології.-2022.-№ 3 (54).- С. 15-19.

17. Милиця М. М. Сучасний індивідуально-комплексний підхід в лікуванні гемороїдальної хвороби / М.М.Милиця, М.Д.Постоленко, К.М.Милиця, В.В.Солдусова //Сучасні медичні технології.-2022.-№ 3 (54).- С. 26-28.

18. Милиця М.М. Метод запобігання розвитку неспроможності товстокишкового анастомозу / М.М.Милиця, В.В.Солдусова, В.В. Стеблянко // Збірник тез міжнародного медичного науково-практичного форуму. VI Прикарпатський хірургічний форум. - Івано-Франківськ, 3-4 листопада 2022.- С.22.

19. Невідкладна військова хірургія.- Видавництво Наш Формат , Американсько-українська медична фундація (АУМФ), 2022.- 512 с.

20. Невідкладна абдомінальна хірургія та проктологія /Березницький Я.С., Гапонов, В.В., Сулима В.П., Молчанов Р.М., Маліновський С.Л. / Гавчальний посібник.- Дніпро, 2022.- 215 с.

21. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. — 5-е видання /І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. ; за ред. І.С. Зозулі, А.О. Волосовця /Видавництво: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2023.- 560 с.

22. Милиця М.М., Солдусова В.В., Постоленко М.Д., Милиця К.М., Чобей С.М. Особливості перебігу раневого процесу при лікуванні гострого парапроктиту у хворих на цукрови діабет 2 типу // Сучасні медичні технології.-2023.-№ 1.- С. 22-26.

Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

(офіційні сайти та інформаційні портали)

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rada.gov.ua/

2. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://zakon.rada.gov.ua/

3. Кабінет Міністрів України (урядовий портал) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/

4. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/

5. Міністерство охорони здоров’я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/